

KS. WOJCIECH PAZERA

EUCHARYSTIA W POSŁUDZE HOMILETYCZNEJ

1. Eucharystia a ewangelizacja

W dniach 10 – 17 X 2004 r. w meksykańskim mieście Guadajar odbył się 48 Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny. Z tej okazji Jan Paweł II przypomniał, że cały Kościół wezwany jest do nowej ewangelizacji, której potrzebuje świat. Posługa homiletyczna w ramach tej wielkiej akcji Kościoła ma charakter „nowej” ze względu na bezpośrednie i głębokie odniesienie do Eucharystii. Wokół Eucharystii koncentruje się życie chrześcijańskie. Z Eucharystii również wyrasta posługa ewangelizacyjna, która jest największą podstawą braterstwa, sprawiedliwości i służby każdemu człowiekowi. W Eucharystii Chrystus uobecnia w sposób sakramentalny swą paschalną ofiarę. Przez nią odkupił ludzkość z niewoli grzechu i zaprowadził Boże Królestwo miłości, ładu i pokoju¹.

Chrystus obecny w głoszonym słowie, zostawił siebie w Eucharystii. W niej oddaje życie za świat, inspiruje i zachęca, aby nieść ten wielki Boży dar całej ludzkości. Należy sobie uświadomić, że ewangelizacja świata dopiero się zaczyna. 2/3 ludzkości nie zna jeszcze Jezusa Chrystusa, który dla każdego człowieka jest „światłem i życiem nowego tysiąclecia”².

Nowa ewangelizacja prowokuje pytanie, a zarazem stwarza okazję do refleksji czy rzeczywiście „głosimy śmierć Twoją Panie Jezu, wyznajemy Twoje zmartwychwstanie i oczekujemy Twego przyjścia w chwale”? Posługa homiletyczna na ambonie z istoty swej powiązana jest z Eucharystią. Na krzyżu Jezus umarł za wszystkich. Ten dar zbawienia daje dziś w Eucharystii, aby świat żył i aby został zbawiony każdy, kto wierzy. Eucharystia w historii świata uobecnia w sposób sakramentalny łaskę zbawienia. Tę dobrą nowinę o zbawieniu kaznodziejstwo ma nieść wszystkim ludziom.

Wiarę pierwszych chrześcijan ożywiało nauczanie Apostołów, przy czym ściśle powiązane ono było z Eucharystią. Czytamy w *Dziejach Apostolskich*,

¹ Jan Paweł II, *Doniosłe wydarzenie w życiu Kościoła*, L'Osservatore Romano, wydanie polskie, 26 (2005) nr 269, s. 22.

² J. Tomko, *Eucharystia i ewangelizacja*, tamże, s. 23.

że w pierwotnym Kościele wierzący „trwali w nauce Apostołów, we wspólnocie, w łamaniu chleba i w modlitwie. Pan zaś przymnażał im codziennie tych, którzy dostępowali zbawienia. Jeden duch i jedno serce ożywiały wszystkich, którzy uwierzyli (Dz 2, 42; 4, 32). Przytoczony tekst wskazuje, że Eucharystia gromadzi wiernych wokół Chrystusa, a zarazem buduje i tworzy wspólnotę kościelną. Należy podkreślać, że Kościół zgromadzony wokół Chrystusa Eucharystycznego wzrasta jako lud, świątynia i rodzina Boża. Oczywiście „nie zbuduje się żadnej wspólnoty chrześcijańskiej, jeżeli nie jest ona zakorzeniona w celebracji Najświętszej Eucharystii”³.

Dla kaznodziei Eucharystia jest źródłem siły, odwagi oraz apostołskiego dynamizmu. Z komunii z Chrystusem eucharystycznym sługa słowa Bożego na ambonie czerpie moc, aby z pogodą ducha dawać świadectwo Ewangelii. Kaznodzieja może wypełniać swe apostołskie i misyjne zadanie w oparciu o to źródło.

W celu ewangelizacji świata należy formować kaznodziejów i misjonarzy rozmiłowanych w Eucharystii. Winni oni pogłębiać oraz rozwijać postawę adoracji i kontemplacji Chrystusa Eucharystycznego tak, aby żyć Nim na co dzień i nieść Go ludziom w głoszonym słowie. W tym sensie Eucharystia staje się „źródłem i szczytem” ich życia wewnętrznego, a także „źródłem i szczytem” całej ewangelizacji.

U progu III tysiąclecia Urząd Nauczycielski Kościoła przypomina, aby pierwszą, a zarazem nową ewangelizację świata rozpoczynać od Eucharystii. Ewangelizacja ta ma ukazywać wewnętrzne piękno i atrakcyjność miłości Boga do człowieka, która najpełniej objawiła się w Eucharystii. Nauczanie winno być świadectwem o Chrystusie eucharystycznym. Prawda o Eucharystii dynamizuje dzieło głoszenia słowa, przez co ewangelizacja staje się nowa w swoim zapale, metodach i środkach wyrazu.

2. Kontemplacja w służbie proklamacji słowa

Według św. Pawła wiara rodzi się ze słuchania (Rz 10, 17). Św. Jan Ewangelista potwierdza to i wskazuje nowy aspekt. Samo słuchanie słowa Bożego winno się wiązać z kontemplacją tajemnicy Chrystusa. Kontemplacja jest wnikaniem w sens tego, co widzialne. W dniu zmartwychwstania, razem z Piotrem, Jan znalazł się we wnętrzu Grobu Chrystusa. Zobaczył tam leżące płótna i chustę. Te widzialne znaki sprowokowały proces utwierdzenia wiary: „ujrzał i uwierzył” (J 20, 8). Słuchanie słowa Bożego wraz z wpatrywaniem się w tajemnicę Chrystusa, czyli kontemplacja wydarzenia Eucharystii jest fundamentem wzrostu w wierze. Wzrost wiary w świadomości chrześcijan jest

---

³ Jan Paweł II, *Encyklika o Eucharystii w życiu Kościoła, «Ecclesia de Eucharistia»*, Watykan 2003, s. 48.

w istocie procesem wzrostu Kościoła. W ten sposób Eucharystia znajduje się w samym centrum procesu budowania Królestwa Bożego na ziemi.

Sobór Watykański II przypomniał, że „Kościół, czyli Królestwo Chrystusa już teraz obecne w misterium z mocy Boga rośnie w sposób widzialny w świecie”⁴. To wzrastanie dokonuje się przede wszystkim wtedy, gdy na ołtarzu sprawowana jest tajemnica Eucharystii, w której „Chrystus zostaje złożony w ofierze jako nasza Pascha” (1 Kor 5, 7). Jednocześnie sakrament ten sprawia jedność wiernych, którzy dzięki niemu mogą stanowić „jedno ciało w Chrystusie” (1 Kor 10, 17).

Nie ulega wątpliwości, że posługa homiletyczna kaznodziejów III tysiąclecia winna akcentować związek przyczynowy między Eucharystią a początkiem i rozwojem Kościoła. Należy zwracać uwagę na te dane skrypturystyczne, które podkreślają synoptycy. Chodzi tu zwłaszcza o fakt, że na Ostatniej Wieczerzy wokół Jezusa zgromadziło się 12 Apostołów (Mk 14, 17; Łk 22, 14). Współczesna egzegeza biblijna akcentuje ten szczegół. Posiada on doniosłe znaczenie, ponieważ Apostołowie stali się początkiem nowego Izraela, czyli Kościoła, a równocześnie zainicjowali szeregi głosicieli Dobrej Nowiny „wszelkiemu stworzeniu” (Mk 16, 15). Chrystus ofiarując Apostołom swoje Ciało i Krew jako pokarm i napój wprowadził ich w ofiarę, w której wkrótce na Kalwarii miał złożyć samego siebie. Analogicznie jak przymierze na Synaju, przypięczone ofiarą i pokropieniem krwią⁵, podobnie gesty i słowa Jezusa podczas Ostatniej Wieczerzy kładły fundamenty nowej wspólnoty mesjańskiej, czyli ludu Nowego Przymierza⁶. Dlatego aż do końca czasów głoszenie słowa Bożego winno odsłaniać prawdę, iż rozwój Kościoła zakorzeniony jest w Eucharystii, a włączenie w Chrystusa odnawia się i umacnia w Najświętszej Ofierze Ołtarza.

Jan Paweł II dodaje, iż w Eucharystii dokonuje się swoisty proces sprzężenia zwrotnego: „Nie tylko każdy z nas przyjmuje Chrystusa, lecz także Chrystus przyjmuje każdego z nas. Zacieśnia więzy przyjaźni z ludźmi – wy jesteście przyjaciółmi moimi” (J 15, 14). My żyjemy dzięki niemu: „Ten, kto Mnie spożywa, będzie żył przeze Mnie” (J 6, 57). W Eucharystii realizuje się w podniosły sposób wspólne, wewnętrzne „zamieszkiwanie” Chrystusa i Jego uczniów: „Trwajcie we Mnie, a Ja w was trwał będę” (J 15, 4)⁷.

---

⁴ Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele «Lumen gentium»*, 3.

⁵ Sobór Watykański II, *Dekret o działalności misyjnej Kościoła «Ad Gentes»*, 5.

⁶ Jan Paweł II, *Encyklika o Eucharystii*, s. 32.

⁷ Tamże, s. 33.

3. Posługa homiletyczna a tendencje unifikacyjne

Proklamacja słowa Bożego w oparciu o tajemnicę Eucharystii odpowiada współczesnym tendencjom unifikacyjnym, które manifestują się w świecie, a zwłaszcza w Europie. W tej perspektywie Eucharystia wypełnia naturalne pragnienia braterskiej jedności, jakie kryje się w świadomości ludzi. Jednocześnie wynosi doświadczenie braterstwa właściwego wspólnemu uczestnictwu w tym samym stole eucharystycznym na najwyższy poziom. Dzięki Eucharystii wspólnota wierzących staje się w Chrystusie „jakby sakramentem, czyli znakiem i narzędziem wewnętrznego zjednoczenia z Bogiem i jedności całego rodzaju ludzkiego”⁸.

Jak pokazuje codzienne doświadczenie początkom rozdziału między ludźmi, tak bardzo zakorzenionego w ludzkości przez grzech, przeciwstawia się odradzająca jedność, wewnętrzna dynamika, siła i moc płynąca z Eucharystii. Dlatego budując Kościół Eucharystia tworzy prawdziwą komunię między ludźmi⁹.

Kościół potrzebuje dziś kaznodziejów, którzy w oparciu o Eucharystię będą integrowali słowem Bożym ludzkość nowego tysiąclecia. Przed współczesną amboną jawi się wielkie wyzwanie głoszenia z mocą na każdym miejscu tej ewangelicznej prawdy. Tylko Chrystus może przemienić do głębi serca ludzi i obdarzyć świat jednością i pokojem. W niespokojnym i podzielonym świecie, gdy narastają konflikty i przemoc, prawda o jedności w Chrystusie eucharystycznym może stanowić realną podstawę i program uzdrowienia układów międzyludzkich. Stąd przepowiadanie słowa Bożego i cała homiletyczna posługa Kościoła winna się koncentrować wokół tej tajemnicy wiary.

Proklamacja prawdy o Eucharystii może wzmocnić wiarygodność nauczania i jego skuteczność przez ukazanie daru, jaki Chrystus przygotował ludzkości podczas Ostatniej Wieczerzy. W ten sposób prezentowane refleksje prowadzą w dalszej części do wyeksponowania istotnych przymiotów współczesnego kaznodziei.

4. Eucharystia a sługa Słowa

Punktem wyjścia dla właściwego zrozumienia współczesnej posługi duszpasterskiej na ambonie może być stwierdzenie, że proklamacja słowa Bożego polega nie tylko na głoszeniu chwały Bożej, ale sprawia, że owa chwała jaśnieje w samym przepowiadaniu. Prawdy wiary głoszone w Kościele są nie tylko orędziem, ale zbawczym Bożym działaniem, jakiego doznaje słuchacz Dobrej Nowiny. Kiedy ludzie słuchają słowa stają w obliczu Boga, który prze-

⁸ Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele «Lumen gentium»*, 1.

⁹ Jan Paweł II, *Encyklika o Eucharystii*, s. 36.

nika ich sumienia i wzywa do konkretnych decyzji egzystencjalnych. W słuchaniu słowa nie chodzi tylko o intelektualną akceptację pouczeń, ale o zmianę postawy, czyli nawrócenie serca.

Inaczej mówiąc, posługa homiletyczna biskupów, kapłanów i diakonów nie jest zwykłym przekazem informacji, ale „mocą Bożą ku zbawieniu każdego wierzącego” (Rz 1, 16). Stąd też służba słowu na ambonie domaga się od samych kaznodziejów posiadania wewnętrznego duchowego fundamentu, który zapewnia nie tylko autentyzm, ale i skuteczność przepowiadania. Wyświęceni głosiciele słowa wyposażeni są we władzę pochodzącą z udziału w konsekracji i posłannictwie samego Chrystusa. On sam zapewnia: „kto was słucha Mnie słucha, a kto wami gardzi Mną, gardzi” (Łk 10, 16). Służba kaznodziejska w istocie jest posługą wynikającą z sakramentu święceń i pełnioną mocą Chrystusa.

Ten sam Chrystus jest obecny w Eucharystii. Dlatego kaznodzieja powinien rozwijać swoje życie wewnętrzne w oparciu o przyjaźń z Chrystusem. Chodzi o personalne przekonanie i świadomość, że „słowo, które staje się Ciałem w Eucharystii” nigdy nie powinno być przedmiotem instrumentalizacji na ambonie. Wprost przeciwnie – słowa posługi homiletycznej nie należą do głosiciela, ale do Tego, który go posyła. Eucharystia przypomina, że kaznodzieja nie jest Panem słowa, lecz jego sługą. Z tej racji istnieje wewnętrzna więź między postawą kaznodziei, sposobem jego przepowiadania a wiarą i refleksją w odniesieniu do sakramentu Eucharystii.

Refleksja ta prowadzi do wniosku, że przepowiadanie staje się skuteczne nie tyle z racji swej spekulatywnej atrakcyjności lub porywającej formy, ale dlatego że płynie ono z kontemplacji Eucharystii i osobistej modlitwy kapłana. Co więcej, służba słowa na ambonie winien być świadomy, że nie uczy własnej mądrości, lecz „w głębi duszy służy Bogu, głosząc Ewangelię Jego Syna” (Rz 1, 9). Dlatego skuteczne przepowiadanie słowa Bożego uwarunkowane jest ciągłą pamięcią o otrzymanym powołaniu oraz żywą i apostołsko ukierunkowaną wiarą¹⁰. Tylko tą drogą można rozpalać ducha nowej ewangelizacji. To co stanowi osobiste przeświadczenie kaznodziei logicznie znajduje wyraz w uporządkowanym i przekonującym głoszeniu słowa Bożego.

W konkluzji można stwierdzić, że skuteczność przepowiadania znajduje swe najgłębsze źródło w Eucharystii. Tylko wtedy można budować Królestwo Boże, gdy posługa homiletyczna oparta jest na życiu wewnętrznym i osobistej modlitwie, a sam kaznodzieja w myśl łacińskiej formuły: *sit orator antequam dictator*¹¹.

---

¹⁰ Kongregacja do Spraw Duchowieństwa, *Kapłan głosiciel słowa, szafarz sakramentów i przewodnik wspólnoty w drodze do trzeciego tysiąclecia chrześcijaństwa*, Tarnów 1999, s. 29

¹¹ Tamże.

5. Wybrane sugestie pastoralne

Kaznodziejstwo u progu trzeciego tysiąclecia winno nie tylko podjąć, ale systematycznie zgłębiać tajemnicę największego skarbu Kościoła, jaką jest Najświętsza Eucharystia. Rozwijając tę problematykę może czerpać inspiracje do działań pastoralnych. „Otwierając oczy i poznając Go przy łamaniu chleba” (Łk 24, 31 – 35) wierni stają się świadkami Chrystusa, a On sam źródłem naszego codziennego życia w wierze.

Proklamacja słowa Bożego w perspektywie tajemnicy eucharystycznej, odsłania bogactwo inicjatyw i sugestii duszpasterskich oraz możliwych do realizacji, konkretnych działań pastoralnych. Eucharystia bezpośrednio związana jest z życiem chrześcijańskim, umacnia je, inspiruje i oświeca. Jest to dar, który należy nieustannie odkrywać.

Akcentując w przepowiadaniu rolę i znaczenie Eucharystii niedzielnej należy dziś podkreślać jej wymiar egzystencjalny. Spotkanie przy stole eucharystycznym winno znaleźć swe przedłużenie w domach chrześcijańskich. Należy podkreślać, że Komunia św. przyjęta w kościele umacnia więzi z bliźnimi. Dotyczy to nie tylko najbliższych w rodzinie, ale obejmuje ona również potrzeby osób samotnych i chorych.

Podczas Eucharystii Chrystus wprowadza nas we wspólnotę ze swym Ojcem. To zjednoczenie z Bogiem nie jest w pełni możliwe bez starania się o jedność we wspólnocie, którą gromadzi sprawowanie Mszy św. Stąd pełny udział w Eucharystii domaga się gotowości do przebaczenia i pojednania. W ten sposób Komunia sakramentalna tworzy i pogłębia, a nawet uzdrowia więzi międzyludzkie.

Spotkanie z Chrystusem eucharystycznym budzi entuzjazm wiary oraz uzdalnia do dzielenia się jej doświadczeniem. Otrzymanego daru nie można zatrzymywać tylko dla siebie. Praktykujący chrześcijanin jest wezwany do dzielenia się i dawania osobistego świadectwa prawdzie Ewangelii w swoim otoczeniu (Łk 21, 15). Od takiej postawy i zaangażowania uczestników Eucharystii zależy przemiana społeczeństwa i kultury w duchu nauki Chrystusa.

Czytelnym znakiem autentyczności uczestnictwa w Eucharystii jest budowanie społeczeństwa bardziej sprawiedliwego i braterskiego. Dzisiejszy człowiek potrzebuje prostych, konkretnych znaków przyjaźni, miłości i miłosierdzia – których szkołą jest Eucharystia.

Eucharystia ma wymiar społeczny. Obejmuje wszystkie rejony ludzkich bied i niedostatków. Ubóstwo, często związane z utratą pracy lub brakiem godziwego wynagrodzenia dotyka dzisiaj wiele osób i całe rodziny. Eucharystia uczy wzajemnej miłości, a troska o potrzebujących jest znakiem prawdziwego ucznia Chrystusa. Eucharystia uczy postawy altruizmu chrześcijańskiego i coraz bardziej odkrywana stanowi obfite źródło i najbardziej wewnętrzną tajemnicę chrześcijańskiego życia.

Eucharystia w posłudze homiletycznej stanowi temat praktycznie nigdy niewyczerpany. Kaznodziejstwo winno podkreślać, że Najświętszy Sakrament jest nie tylko wyrazem komunii w życiu Kościoła, lecz również płynie z niego program solidarności dla wszystkich ludzi. Uniwersalny charakter Eucharystii w dobrze przygotowanej posłudze homiletycznej może skutecznie kształtować postawy społeczne i wpływa na życie rodziny ludzkiej przemienione miłością¹².

---

¹² Jan Paweł II, *Mane nobiscum Domine*, L'Osservatore Romano 26 (2005) nr 269, s. 11.